

Aile İçinde Ağırlıklı Olarak Konuşulan Cinsel Konular Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması

Melisa EBEOĞLU¹, Eda KARACAN²

ÖZ

Bu çalışmanın amacı; “Weighted Topics Measure of Family Sexual Communication” ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve üniversite öğrenci örnekleminde psikometrik özelliklerinin saptanmasıdır. İlk olarak Fisher (1987) tarafından geliştirilen ölçek, ailelerin çocuklarıyla 9 spesifik cinsel konu hakkında ne kadar konuştuğunu değerlendirmektedir. Araştırmanın örneklemini oluşturan 18-27 yaş aralığındaki 377 öğrenciye (263 kadın ve 114 erkek) “Aile İçinde Ağırlıklı Olarak Konuşulan Cinsel Konular Ölçeği”, “Cinsel Konularda İletişim ve Cinsel Onay Ölçeği” ve kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda, ölçeğin Türkçe formunun hem anneler hem babalar için tek faktörlü bir yapı sergilediği ve toplam varyansın anne ile iletişim için % 54.5’inin, baba ile iletişim için ise % 48.5’inin açıklandığı görülmüştür. Uyarlanan ölçeğin ilişki ve ölçüt geçerliği, başka bir cinsel konularda iletişim ölçeği ile ilişkisine bakılarak incelenmiştir. Ayrıca, ölçek puanlarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşması, ölçek geçerliğine ilişkin önemli diğer bir bulgudur. Güvenirlilik analizi, ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir (anne ile iletişim için .88, baba ile iletişim için .86). Sonuç olarak bulgular, uyarlanan ölçeğin ülkemizde aile ile cinsel konularda iletişimi değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu doğrular niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: aile ile cinsel konularda iletişim, ölçek uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik, üniversite öğrencileri

¹Araştırma Görevlisi, Ufuk Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, melisaeboglu(at)gmail.com

²Doçent Doktor, Ufuk Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, edakaracan(at)yahoo.com

Yazar Notu: Bu makale, Melisa Ebeoğlu tarafından hazırlanan ve Eda Karacan danışmanlığında yürütülen 2015 tarihli “Üniversite Öğrencilerinin Cinsellikle İlgili Konularda Ebeveyn ve Akranla İletişimleri ile Evlilik Öncesi Cinselliğe Yönelik Tutum ve Davranışları Arasındaki İlişki” isimli yüksek lisans tezinin bir bölümünden yararlanılarak, 19. Ulusal Psikoloji Kongresi’nde poster olarak sunulan bildirinin tam metnidir.

A Turkish Adaptation of Weighted Topics Measure of Family Sexual Communication Scale

ABSTRACT

The aim of this study is to adapt the “Weighted Topics Measure of Family Sexual Communication” scale into the Turkish and determine the psychometric properties in university sample. The scale which was first developed by Fisher (1987) measure sexual communication frequency on nine specific sexual issues between parents and their children. Besides the “Weighted Topics Measure of Family Sexual Communication” scale, “Sexual Communication and Sexual Approval Scale” and demographic information were also administered to 377 university students (263 women and 114 men), aged between 18-27. Factor analyses revealed one factor solution for both mothers and fathers and accounted for 54.5 % of the total variance for mothers and 48.5 % of the total variance for fathers. The convergent and criterion related validities of the scale were explored by relating the scale scores with another sexual communication scale. Furthermore, significant gender differences on the scale revealed another evidence for validity. Reliability analyses showed that the scale had high internal consistency (.88 with mothers and .86 with fathers). As a conclusion, results revealed that Turkish version of the scale had acceptable reliability and validity to justify its use as a tool to measure sexual communication with parents among Turkish university students.

Keywords: sexual communication with parents, adaptation of scale, validity, and reliability, university students

Ebeoğlu, M. ve Karacan, E. (2017). Aile İçinde Ağırlıklı Olarak Konuşulan Cinsel Konular Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması. *Nesne*, 5(9), 33-53.

Cinsellikle ilgili bilgiler ve kültürel değerler temel olarak aile tarafından iletişimle, takip ya da denetimle ve değer yargılarıyla aktarılmaktadır. Cinsellikle ilgili konularda iletişim kurma düzeyi ve içeriği yaş, cinsiyet, yaşanan bölge, eğitim düzeyi gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak değişkenlik gösterse de, insanlar doğdukları andan itibaren, ailelerinden ve çevrelerinden gelen cinsellikle ilgili mesajlar ile karşı karşıya kalmaktadır (Miller, Benson ve Galbraith, 2001). Ebeveynler, daha küçük yaşlarda çocuklarına vücut bölümlerinin isimlerini öğretirken veya onlarla konuşarak cinsellikle ilgili ilk bilgilerini doğrudan aktarabildiği gibi, cinsellik hakkındaki tutumları aracılığıyla da değer yargılarını dolaylı olarak aktarabilmektedir (Dilorio, Kelley ve Hockenberry-Eaton, 1999; Hassan ve Creatsas, 2000). Ergenlik döneminde ergenlerin cinsellikle ilgili konularda ilk bilgi kaynağının arkadaşları olduğu ve ailenin daha çok geri planda kaldığını belirten çalışmaların yanı sıra (Civil ve Yıldız, 2010; Kaya, Serin ve Genç, 2007), cinsellikle ilgili konularda ilk bilgilerini annelerinden aldıklarını belirten çalışmalar da mevcuttur (Bulut, Nalbant ve Çokar, 2002; Gölbaşı, 2002). Ebeveynlerin, çocuklarına cinsel konular hakkında bilgi vermenin yanı sıra onların sağlıklı cinsel gelişimlerini sağlamada ve riskli cinsel davranışlarını azaltmada önemli bir rolü olduğu da bilinmektedir (Dittus, Miller, Kotchick ve Forehand, 2004).

Anne babayla cinsel konularda kurulan iletişimde, konuşmaların içeriğinin önemli bir yeri olduğu ve ebeveynlerin çocuklarıyla cinsellik hakkında yaptıkları konuşmaların da konuşma amacına göre değişkenlik gösterdiği bilinmektedir (Jaccard, Dodge ve Dittus, 2002). Örneğin, ebeveynler çocuklarına bir cinsel ilişkinin olası sonuçlarından bahsedecekse daha çok cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile hamilelik üzerinde dururken; cinsel ilişki yaşanmaması gerekliliğine ve bunun nedenlerine değinecekse toplumun değerlerini aktarmaktadır (Jordan, Price ve Fitzhgerald, 2000). Ebeveynlerin genel olarak cinselliğin kendisinden konuşmaktansa sonuçları hakkında konuşmada daha rahat oldukları görülmektedir (Blackmer, 2012). Özellikle ergenlik ve beliren yetişkinlik dönemindeki konuşmaların daha çok cinsel ilişki ile cinsel sağlık üzerine olduğu görülmektedir (Lefkowitz, Bone ve Shearer, 2003). Batıda yapılan çalışmalarda, annelerin çocuklarıyla daha çok AIDS başta olmak üzere cinsel yolla bulaşan hastalıklar (Miller, Kotchick, Dorsey, Forehand ve Ham 1998; Raffaelli, Bogenschneider ve Flood, 1998), güvenli cinsellik ve doğum kontrolü (Beckett ve ark., 2010; Santa Maria ve ark., 2014) hakkında konuştuğu belirtilmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise ebeveynlerin çocuklarına en çok ergenlik dönemi değişiklikleri, adet kanaması, kadın-erkek vücut farklılıkları ve gebelikten korunma yöntemleri hakkında bilgi verdiği görülürken (Kömürücü, Aksayan ve Yıldırım, 1990; Özkan, Aras, Şemin ve Orçın, 2004), en az cinsel ilişki hakkında bilgi verdikleri saptanmıştır (Akın, Ege, Arıkan, Bursa ve Demirören, 2010). Ancak, Erbil, Orak ve

Bektaş'ın (2010) çalışmasında ergenlik sonrasında “cinsel ilişki” ile ilgili bilgileri kızlarına aktardıklarını ya da aktaracaklarını belirten annelerin yüzdesinin bir kuşak öncesindeki annelere kıyasla arttığı dikkat çekmektedir. Her ne kadar modernleşme süreci ile ataerkil düzen ve geleneksel değerlerin özellikle eğitilmiş batılı genç kuşakta zayıfladığı belirtilse de (Cindioğlu, 2004), cinselliğin yaşanma biçimi ve özellikle kadının “bekaret” konusunun tüm aileyi ilgilendiren sosyal bir değer olarak görülmeye devam edildiği ve kadın bedeninin temel olarak aile ve din kurumlarının kontrol edildiği görülmektedir (Cindioğlu, 2004; DeLamater, 1981; Karacan ve Bektaş Balamir, 2016). Dolayısıyla, kadının cinselliği “namus” söylemi üzerinden denetimi sağlanmaya çalışılmakta (Işık ve Sakallı-Uğurlu, 2009) ve kadınlar tarafından bu söylem içselleştirilmektedir.

Aile ve ergen arasındaki cinsel konularda iletişimin cinsiyete göre farklılaştığı görülmektedir. Batıda yapılan çalışmalarda genel olarak ergenlerin cinsel konularda babalarındansa anneleriyle daha fazla iletişimlerinin olduğu saptanmıştır (Dilorio, Kelley ve Hockenberry-Eaton, 1999; Ogle, Glasier ve Riley, 2008). Ayrıca, kızların anneleriyle, erkeklerin babalarıyla daha çok cinsel konularda iletişiminin olduğunu belirten çalışmalar bulunduğu gibi (Zhang, Li, Shah, Baldwin ve Stanton, 2007), erkeklerin anne babalarıyla eşit oranda konuştuğunu belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Dutra, Miller ve Forehand, 1999). Cinsel konularda konuşma sıklığı incelendiğinde, kız ergenlerin genel olarak aileleriyle cinsel konular hakkında konuşma sıklığının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir (Widman, Choukas-Bradley, Helms, Golin ve Prinstein, 2014). Bunun yanı sıra ebeveynlerin çocuklarıyla cinsel konularda konuşmasının sürekli olmadığı, genellikle tek bir konuşma şeklinde gerçekleştiği (Beckett ve ark., 2010) ve bu konuşmanın genellikle ergenlik dönemi civarlarında olduğu (Byers, Sears ve Weaver, 2008) vurgulanmaktadır. Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise kız üniversite öğrencilerinin cinsellikle ilgili konularda daha çok anneleriyle, erkek öğrencilerin ise daha çok babalarıyla konuştuğu belirtilmektedir (Eroğlu, ve Gölbaşı, 2005; Karacan ve Bektaş Balamir, 2016; Topkaya, 2012). Kız ve erkek çocuklarının farklı gelişimsel deneyimler yaşamalarından dolayı (Topkaya, 2012), konuşulan konu açısından da cinsiyet farklılıkları olduğu ve ebeveynlerin kız çocuklara kıyasla erkek çocuklarıyla daha çok cinsel ilişki konusunda, annelerin ise kız çocuklarıyla adet döngüsü hakkında konuşmaya daha eğilimli oldukları saptanmıştır (Bulut ve Gölbaşı, 2009; Özcan, Aras, Şemin ve Orçin, 2004). Ülkemizde kadına ve erkeğe atfedilen özelliklerin kültür içerisinde tanımlanmış bir yeri olmasından (Ersoy, 2009) ve evliliklerde bekaret beklentisinin olmasından dolayı, özellikle cinsel ilişki konusunda kız çocuklarla konuşma oranının düşük olduğu ve bu nedenle toplum yapısı ile kültürün aile ile cinsel konularda iletişimdeki cinsiyet farklılıklarının

nedenlerinden bir diğeri oluşturduğu belirtilmektedir (Coşkun ve Gökdemirel, 1997; Çevik, Tapucu ve Aksoy, 2003).

Cinsellikle ilgili medyadan veya bilgisiz yaşıtlardan gelen mesajlara özellikle ergenlerin daha duyarlı olduğu görülmektedir (Kayır, 2001). Ergenler cinsellik, kontraseptif yöntemler ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar hakkında yeterli bilgiye sahip olamamalarına bağlı, istenmeyen gebelik ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar (Set, Dağdeviren ve Aktürk, 2006) ile bunların bir sonucu olarak fiziksel, ekonomik ve psikososyal sorunlara maruz kalmaktadır (Akın ve Özvarış, 2004). Yapılan çalışmalarda ailenin çocuğuyla cinsel konularda konuşmasının, erken yaşta cinsel ilişki gibi cinsel davranışın olmaması diğeri bir deyişle ilk cinsel ilişki yaşını geciktirme (Guilamo-Ramos, Goldberg, Lee, McCarthy ve Leavitt, 2012; Romo, Lefkowitz, Sigman ve Au, 2002), kontraseptif kullanımı (East, Reyes, Contreras, Wu ve Contreras, 2005) veya tutarlı kondom kullanımı (DiClemente ve ark., 2001), daha az sayıda cinsel partner (Holtzman ve Robinson, 1995), evlilik öncesi cinsel ilişki yaşama oranı (Velez-Pastrana, Gonzales ve Borges, 2005) ve cinsel ilişki sıklığının daha düşük olması (Deptula, Henry ve Schoeny, 2010; Fingerson, 2005; Whitaker ve Miller, 2000) ile ilişkisi olduğu belirlenmiş olup, aile-ergen arasındaki cinsel konularda iletişimin cinsel yolla bulaşan hastalıklara neden olma olasılığı yüksek davranışlar gibi birçok cinsel olarak riskli davranışa engel olduğu saptanmıştır (Pick ve Palos, 1995). Bunun yanı sıra tutarlı kondom kullanımı ile daha az sayıda cinsel partnere sahip olan ergenlerin aileleriyle daha çeşitli cinsel konularda konuştuklarını rapor ettikleri görülmektedir (Leland ve Barth, 1993). Ergenin cinsel bir ilişki yaşamadan önce ailesinin çocuğuyla bu konularda iletişim kurması, daha bilinçli cinsel davranışlar göstermesiyle de ilişkilidir (Buzi, Smith ve Weinman, 2009). Bundan dolayı anne baba ile cinsel konularda iletişim kurmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Cinsel konularda aileyle iletişim önemli olmasına rağmen, farklı kültür ve eğitim düzeyindeki pek çok ebeveynin çocuklarıyla cinsellik hakkında konuşmaktan kaçındığı görülmektedir (Dittus ve Jaccard, 2000). Bunun sebepleri arasında ailenin utanması, cinsellik hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını düşünmesi, çocuğun dürüst olmayacağını ve cevap veremeyeceği sorular soracağını düşünmesi bulunmaktadır (Bulut, Nalbant ve Çokar, 2002; Jaccard, Dittus ve Gordon, 1996). Ayrıca, çocukların bu konuya gereğinden fazla önem vereceği ve onlarda merak uyandıracığı düşüncesinden dolayı cinselliğin ev içerisinde rahat bir biçimde konuşulmadığı da belirtilmektedir (Yıldırım, 2008). Benzer şekilde ergenlerin de utanç yaşamalarından, ailelerinin sorularını cevaplamayacağını ve konuşma sonrasında onları gözetleyeceğini düşünmelerinden dolayı ebeveynleriyle cinsellik

hakkında konuşmaktan çekindikleri görülmektedir (Jaccard, Dittus ve Gordon, 2000).

Sonuç olarak, aile-çocuk arasındaki cinsel konularda iletişimin, ergenlerin cinsel sağlığı veya cinsel tutum ve davranışları üzerinde olumlu etkileri olduğu görülmektedir (Browning, Leventhal ve Brooks-Gunn, 2004; Jaccard ve Dittus, 2000). Ülkemizde cinsel konularda iletişim ile ilgili mevcut ölçeklerin (Akgün, 2000; Aşkun, 2000) daha çok cinsel konularda iletişimin ne kadar olduğunu değerlendirmeye yönelik olduğu görülmekte, ancak aile ile çocuk arasında hangi cinsel konuların ele alındığı bu ölçeklerde detaylı olarak değerlendirilmemektedir. Bunu değerlendiren bazı formlar olduğu görülse de (Bulut ve Gölbaşı, 2009; Erbil, Orak ve Bektaş, 2010), bu formların geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının gerçekleştirilmediği dikkat çekmektedir. Ülkemizde spesifik olarak hangi cinsel konular hakkında anne babalarla konuşulduğunu değerlendiren ve geçerliği ve güvenirliği olan bir ölçeğin bulunmamasından dolayı bu çalışmada ebeveynlerin çocuklarıyla spesifik olarak 9 belirli cinsel konudan (hamilelik, döllenme, adet kanaması, cinsel ilişki, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, doğum kontrolü, kürtaj, fuhuş, eşcinsellik) hangileri hakkında konuşulduğunu ölçen ve Fisher (1987) tarafından geliştirilen "Aile İçinde Ağırıklı Olarak Konuşulan Cinsel Konular Ölçeği" nin (Weighted Topics Measure of Family Sexual Communication) Türkçe'ye uyarlamasının yapılarak üniversite örnekleminde psikometrik özelliklerinin saptanması amaçlanmıştır.

Yöntem

Katılımcılar

Ankara'da farklı üniversitelerde öğrenim gören (Ufuk Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi) 18-27 yaş aralığındaki bekar 377 öğrenci (263 kadın ve 114 erkek) araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Kadın katılımcıların yaş ortalaması 21.33 (S = 2.21) iken, erkek katılımcıların yaş ortalaması 21.89'dur (S = 2.38). Bunun yanı sıra kadın katılımcıların % 21.3'ünün (n=56) cinsel deneyimi olduğu görülürken, erkek katılımcıların % 73.7'sinin (n=84) cinsel deneyiminin olduğu saptanmıştır. Üniversite öğrencilerinin cinsel konularda bilgi edinme kaynaklarına ilişkin yanıtları incelendiğinde ise hem kadın hem erkek katılımcıların en fazla arkadaşlarından bilgi edindiği ve bunu sırasıyla medya, aile ve diğer kaynakların (okul, kitap vb.) takip ettiği görülmektedir. Katılımcılara ilişkin diğer betimleyici istatistikler kadın ve erkek katılımcılar için ayrı olmak üzere Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1

Katılımcılara İlişkin Temel Betimleyici İstatistikler (N= 377)

	<i>Kadın (n=263)</i>	<i>Erkek (n=114)</i>
Yaş		
Ort.(S); Ranj	21.33 (2.21); 18-27	21.89 (2.38); 18-27
Sınıf		
Hazırlık	3 (% 1.1)	21 (% 18.4)
1.sınıf	93 (% 35.4)	25 (% 21.9)
2.sınıf	27 (% 10.3)	16 (% 14.0)
3.sınıf	79 (% 30.0)	22 (% 19.3)
4.sınıf	40 (% 15.2)	27 (% 23.7)
Lisansüstü	21 (% 8.0)	3 (% 2.6)
Annenin Eğitim Düzeyi		
İlkokul ve Ortaokul	113 (% 43.0)	43 (% 37.7)
Lise ve Yüksekokul	84 (% 31.9)	39 (% 34.2)
Üniversite ve Yüksek Lisans	63 (% 24.0)	32 (% 28.1)
Babanın Eğitim Düzeyi		
İlkokul ve Ortaokul	66 (% 25.1)	22 (% 19.3)
Lise ve Yüksekokul	97 (% 36.9)	48 (% 42.1)
Üniversite ve Yüksek Lisans	97 (% 36.9)	44 (% 38.6)
Algılanan SED		
Ortanın Altı	14 (% 5.3)	11 (% 9.6)
Orta	153 (% 58.2)	54 (% 47.4)
Ortanın Üstü	93 (% 35.4)	49 (% 43.0)
Cinsel Deneyim		
Evet	56 (% 21.3)	84 (% 73.7)
Hayır	208 (% 78.3)	30 (% 26.3)
İlk Cinsel İlişki Yaşı		
< 14 yaş	-	8 (% 7.0)
15-18 yaş arası	7 (% 2.7)	44 (% 38.6)
18-25 yaş arası	48 (% 18.3)	32 (% 28.1)
> 25 yaş	2 (% 0.8)	-
Cinsel Bilgi Kaynağı		
Aile	61 (% 23.2)	22 (% 19.3)
Arkadaş	175 (% 66.5)	74 (% 64.9)
Medya	123 (% 46.8)	36 (% 31.6)
Diğer (Okul, Kitap vb.)	17 (% 6.5)	14 (% 12.3)

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Yazarlar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda; üniversite öğrencilerinin cinsiyetine, yaşına, sınıf düzeyine, anne babasının eğitim düzeylerine ve algıladıkları sosyoekonomik durumlarına ilişkin ifadeler ile katılımcıların cinsel ilişki deneyimine, ilk cinsel ilişki yaşına ve cinsel bilgi kaynağına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Aile İçinde Ağırıklı Olarak Konuşulan Cinsel Konular Ölçeği (Weighted Topics Measure of Family Sexual Communication): Fisher (1987) tarafından geliştirilen ölçek, katılımcıların dokuz belirli konudan (hamilelik, döllenme, adet kanaması, cinsel ilişki, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, doğum kontrolü, kürtaj, fuhuş, eşcinsellik) hangilerini anne ve babasıyla konuştuğunu saptama amacı taşımaktadır. Ölçekten, bu dokuz konunun anne ve babayla ilk konuşulduğu yaşa ilişkin bilgiler de elde edilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar cinsel konuların aile içerisinde daha fazla konuşulduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı anne ile iletişim için .88, baba ile iletişim için .86 olarak bulunmuştur.

Cinsel Konularda İletişim ve Cinsel Onay Ölçeği: Akgün (2000) tarafından geliştirilen ve 9 maddeden oluşan cinsel konularda iletişim ve cinsel onay ölçeği 2 faktörlü bir yapıya sahiptir. Bu ölçekte katılımcılardan cinsel konularda iletişim ve onayla ilgili soruları anne, baba ve en yakın arkadaşı düşünerek üç farklı kategoride işaretlemeleri istenmektedir. Ölçeğin cinsel iletişim bölümünde romantik ilişkiler, romantik olmayan ilişkiler ve cinsellikle ilgili konulara dair sorular bulunurken, cinsel onay bölümünde evlilik öncesi cinsel davranışlara ilişkin sorular yer almaktadır. 6'lı likert tipi olan ölçekten alınan yüksek puanlar cinsel konularda iletişimin ve algılanan cinsel onayın yüksek olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada cinsel konularda iletişim alt ölçeğinin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları anne için .89, baba için .87 ve en yakın arkadaş için .87 olarak hesaplanırken; cinsel onay alt ölçeğinin ise anne için .83, baba için .88 ve en yakın arkadaş için .87 olarak hesaplanmıştır.

İşlem

Uygulama aşamasına geçilmeden önce Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden etik izin alınmış olup, ölçeğin uyarlanması için gerekli çeviri ve geri çeviri işlemleri tamamlanmıştır. Çalışmanın başında katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu aracılığıyla yazılı olarak araştırmaya ilişkin bilgi verilmiştir. Anketler üniversite öğrencilerine sınıf ortamında uygulanmış ve elden toplanmıştır. Verilerin istatistiksel analizlere uygunluğu değerlendirilmiş ve ölçeklerden elde edilen ham puanların analizi paket program SPSS 21.00 ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Aile İçinde Ağırlıklı Olarak Konuşulan Cinsel Konular Ölçeği Geçerlik Çalışmaları

Yapı Geçerliği

Yapı geçerliği için öncelikle ölçekten elde edilen verilerin açımlayıcı faktör analizine uygunluğu değerlendirilmiş olup, Kaiser-Meyer Olkin (KMO) ve Bartlett testi gerçekleştirilmiştir. Kaiser-Meyer Olkin (KMO) örneklem yeterliliği indeksi anne ile cinsel konularda iletişim için .90, baba ile cinsel konularda iletişim için .85 olarak saptanmış ve Bartlett testi sonucunun anlamlı olduğu görülmüştür (sırasıyla KMO=.90, Bartlett's Test=.000; KMO=.85, Bartlett's Test=.000). KMO örneklem uygunluğu ölçüsünün .50'den yüksek olmasından ve Bartlett testinin anlamlı olmasından dolayı ölçekten elde edilen verilerin açımlayıcı faktör analizi için uygun olduğu düşünülmüştür (Kaiser, 1974; akt., Field, 2009). Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin Türkçe formunun, hem anne ile cinsel konularda iletişim için hem de baba ile cinsel konularda iletişim için tek faktörlü yapıya sahip olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra özdeğeri 1'in üzerinde olan bu faktörlerin açıkladığı toplam varyans miktarlarının anne ile iletişim için % 54.5, baba ile iletişim için ise % 48.5 olduğu görülmüş (sırasıyla özdeğer = 4.91; 4.37) ve tek faktörün açıkladığı bu varyans miktarlarının kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir (Büyüköztürk, 2005). Ölçek maddeleri ile faktör yükleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Aile İçinde Ağırlıklı Olarak Konuşulan Cinsel Konular Ölçeği Faktör Analizi

Maddeler	Faktör 1	
	Anne ile	Baba ile
Doğum kontrolü (prezervatif, doğum kontrol hapları veya doğum kontrolü ile ilgili diğer yöntemler) hakkında ne kadar konuşursunuz?	.82	.76
Cinsel ilişki hakkında ne kadar konuşursunuz?	.79	.77
Hamilelik hakkında ne kadar konuşursunuz?	.77	.66
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar (AIDS, frengi vb.) hakkında ne kadar konuşursunuz?	.77	.74
Kürtaj hakkında ne kadar konuşursunuz?	.72	.68
Fuhuş hakkında ne kadar konuşursunuz?	.72	.68
Eşcinsellik hakkında ne kadar konuşursunuz?	.69	.70
Döllenme hakkında ne kadar konuşursunuz?	.69	.63
Menstrüasyon/kadın üreme döngüsü (adet kanaması) hakkında ne kadar konuşursunuz?	.62	.59
Özdeğer	4.91	4.37
Toplam Açıklanan Varyans	54.5	48.5
Cronbach α	.88	.86

Madde-toplam korelasyonları, bir maddenin ölçeğin tümünün ölçtüğü özelliği ölçüp ölçmediğinin bir göstergesi olduğundan dolayı ölçeğe ait olan maddelerin geçerliği bu yolla da saptanmaya çalışılmıştır. Temelde bir maddenin, madde-toplam korelasyonu katsayısının .40'ın üzerinde olması onun çok iyi bir madde olduğuna işaret etmektedir (Büyüköztürk, 2005). Cinsel konularda anne ile iletişim bölümünde yer alan bütün maddeler (9 madde) için düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .54 ile .74 arasında, cinsel konularda baba ile iletişimde yer alan tüm maddeler (9 madde) için madde-toplam korelasyonlarının ise .49 ile .67 arasında olmasından dolayı, tüm maddelerin iyi bir şekilde çalıştığı tespit edildiğinden ölçekten madde çıkarılması yoluna başvurulmamıştır. Mevcut haliyle ölçekte yer alan maddelerin geçerliklerinin yüksek olduğu ve ölçülen yapının homojen olduğu düşünülmektedir (Erkuş, 2014). Ölçek maddelerinin madde-toplam korelasyonlarına ilişkin katsayılar cinsel konularda anne ile iletişim ve cinsel konularda baba ile iletişim için ayrı ayrı olmak üzere Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Aile İçinde Ağırıklı Olarak Konuşulan Cinsel Konular Ölçeği Madde-Toplam Korelasyonları

İlgili Madde	Anne ile İletişim		Baba ile İletişim	
	<i>Madde-Toplam Korelasyonu</i>	<i>Ort. (S)</i>	<i>Madde-Toplam Korelasyonu</i>	<i>Ort. (S)</i>
Hamilelik	.70	2.39 (1.31)	.56	1.43 (.76)
Döllenme	.61	1.80 (1.07)	.53	1.21 (.58)
Cinsel İlişki	.72	1.96 (1.04)	.67	1.33 (.74)
Menstruasyon	.54	2.69 (1.47)	.49	1.31 (.69)
CYBH	.67	1.74 (1.05)	.64	1.30 (.70)
Doğum Kontrolü	.74	1.67 (1.03)	.67	1.23 (.61)
Kürtaj	.63	1.64 (.96)	.59	1.19 (.57)
Fuhuş	.62	1.52 (.91)	.58	1.30 (.65)
Eşcinsellik	.60	1.57 (.97)	.61	1.31 (.74)

İlişki Geçerliği

Ölçek puanlarının, benzer yapıyı ölçen “Cinsel Konularda İletişim ve Cinsel Onay Ölçeği” nin cinsel konularda iletişim alt boyutu ile korelasyonuna bakılarak ilişki geçerliği incelenmiş, saptanan geçerliğin kabul edilebilir düzeyde ve anlamlı olduğu görülmüştür (anne ile iletişim için $r=.57$, $p<.01$; baba ile iletişim için $r=.55$, $p<.01$). Benzer yapıyı değerlendiren ölçme araçları arasındaki ilişkinin yüksek olması, yeni geliştirilen veya uyarlanan ölçme aracının geçerliğinin de yüksek olduğuna işaret etmektedir (Karasar, 1999).

Ayırt Edici Geçerlik

Ölçeğin geçerliğine bir kanıt olarak anne baba ile cinsel konularda iletişimin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır. Sonuçta, hem anne ile iletişimin hem de baba ile iletişimin cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır (sırasıyla $t = 6,98, p < .01$; $t = -5,51, p < .01$). Anne ile iletişim bakımından kadınların ortalamasının (Ort.= 18.65; S= 7.20) erkeklerden (Ort.= 13.27; S= 6.02) yüksek olduğu görülürken, baba ile iletişim açısından ise erkeklerin ortalamasının (Ort.= 13.38; S= 5.42) kadınlardan (Ort.= 10.85; S= 3.35) daha yüksek olduğu görülmektedir (Bknz. Tablo 4). Diğer bir ifadeyle cinsel konular hakkında kız öğrencilerin anneleriyle, erkek öğrencilerin ise babalarıyla daha fazla konuştuğu bulunmuştur.

Tablo 4

Bağımsız Örneklem T-Test Sonuçları

	Erkek		Kadın		t
Değişkenler	Ort.	S	Ort.	S	
Anne ile iletişim	18.65	7.20	13.27	6.02	6.98**
Baba ile iletişim	10.85	3.35	13.38	5.42	-5.51**

**p<.01

Aile İçinde Ağırlıklı Olarak Konuşulan Cinsel Konular Ölçeği Güvenirlik Çalışmaları

Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre cinsel konularda anne ile iletişim için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .88 olarak bulunurken, baba ile iletişim için .86 olarak hesaplanmıştır. İç tutarlılık katsayılarının .70 üzerinde olmasından dolayı (Büyüköztürk, 2005; Kline, 2000) “Aile İçinde Ağırlıklı Olarak Konuşulan Cinsel Konular Ölçeği”nin güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu söylemek mümkündür.

Aile İçinde Ağırlıklı Olarak Konuşulan Cinsel Konular ve Bu Konuların Konuşulma Yaşlarına İlişkin Frekanslar

Katılımcıların belirli dokuz cinsel konu (hamilelik, dölleme, adet kanaması, cinsel ilişki, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, doğum kontrolü, kürtaj, fuhuş, eşcinsellik) hakkında anne ve babalarıyla ilk kez hangi yaş aralığında konuştuklarına dair frekans değerleri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

Ağırlıklı Konuşulan Cinsel Konuların Konuşulma Yaşları ve Yüzdeleri

	Kadın (n=263)		Erkek (n=114)	
	Anne ile	Baba ile	Anne ile	Baba ile
Hamilelik Hakkında Konuşma				
< 12 yaş	49 (% 18.6)	14 (% 5.3)	18 (% 15.8)	12 (% 10.5)
13-18 yaş	83 (% 31.6)	30 (% 11.4)	33 (% 28.9)	20 (% 17.5)
> 18 yaş	10 (% 3.8)	6 (% 2.3)	6 (% 5.3)	2 (% 1.8)
Hiç konuşmamış	37 (% 14.1)	199 (% 75.7)	31 (% 27.2)	74 (% 64.9)
Döllenme Hakkında Konuşma				
< 12 yaş	33 (% 12.5)	6 (% 2.3)	8 (% 7.0)	7 (% 6.1)
13-18 yaş	64 (% 24.3)	10 (% 3.8)	17 (% 14.9)	21 (% 18.4)
> 18 yaş	8 (% 3.0)	1 (% 0.4)	1 (% 0.9)	-
Hiç konuşmamış	132 (% 50.2)	237 (% 90.1)	85 (% 74.6)	82 (% 71.9)
Cinsel İlişki Hakkında Konuşma				
< 12 yaş	23 (% 8.7)	3 (% 1.1)	7 (% 6.1)	7 (% 6.1)
13-18 yaş	97 (% 36.9)	15 (% 5.7)	25 (% 21.9)	32 (% 28.1)
> 18 yaş	16 (% 6.1)	3 (% 1.1)	2 (% 1.8)	1 (% 0.9)
Hiç konuşmamış	94 (% 35.7)	231 (% 87.8)	73 (% 64.0)	64 (% 56.1)
Menstrüasyon Hakkında Konuşma				
< 12 yaş	115 (% 43.7)	14 (% 5.3)	5 (% 4.4)	7 (% 6.1)
13-18 yaş	87 (% 33.1)	31 (% 11.8)	19 (% 16.7)	17 (% 14.9)
> 18 yaş	1 (% 0.4)	1 (% 0.4)	-	-
Hiç konuşmamış	42 (% 16.0)	213 (% 81.0)	85 (% 74.6)	87 (% 76.3)
Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkında Konuşma				
< 12 yaş	15 (% 5.7)	3 (% 1.1)	5 (% 4.4)	5 (% 4.4)
13-18 yaş	65 (% 24.7)	17 (% 6.5)	25 (% 21.9)	27 (% 23.7)
> 18 yaş	12 (% 4.6)	4 (% 1.5)	2 (% 1.8)	3 (% 2.6)
Hiç konuşmamış	150 (% 57.0)	231 (% 87.8)	77 (% 67.5)	75 (% 65.8)
Doğum Kontrolü Hakkında Konuşma				
< 12 yaş	10 (% 3.8)	1 (% 0.4)	4 (% 3.5)	4 (% 3.5)
13-18 yaş	72 (% 27.0)	7 (% 2.7)	22 (% 19.3)	28 (% 24.6)
> 18 yaş	12 (% 4.6)	3 (% 1.1)	1 (% 0.9)	2 (% 1.8)
Hiç konuşmamış	152 (% 57.8)	249 (% 94.7)	85 (% 74.6)	76 (% 66.7)
Kürtaj Hakkında Konuşma				
< 12 yaş	11 (% 4.2)	3 (% 1.1)	5 (% 4.4)	3 (% 2.6)
13-18 yaş	66 (% 25.1)	13 (% 4.9)	17 (% 14.9)	13 (% 11.4)
> 18 yaş	17 (% 6.5)	2 (% 0.8)	1 (% 0.9)	1 (% 0.9)
Hiç konuşmamış	151 (% 57.4)	239 (% 90.9)	86 (% 75.4)	94 (% 82.5)
Fuhuş Hakkında Konuşma				
< 12 yaş	14 (% 5.3)	4 (% 1.5)	3 (% 2.6)	3 (% 2.6)
13-18 yaş	51 (% 19.4)	19 (% 7.2)	17 (% 14.9)	27 (% 23.7)
> 18 yaş	5 (% 1.9)	4 (% 1.5)	2 (% 1.8)	1 (% 0.9)
Hiç konuşmamış	177 (% 67.3)	226 (% 85.9)	86 (% 75.4)	81 (% 71.1)
Eşcinsellik Hakkında Konuşma				
< 12 yaş	11 (% 4.2)	4 (% 1.5)	3 (% 2.6)	2 (% 1.8)
13-18 yaş	46 (% 17.5)	23 (% 8.7)	14 (% 12.3)	14 (% 12.3)
> 18 yaş	20 (% 7.6)	6 (% 2.3)	3 (% 2.6)	2 (% 1.8)
Hiç konuşmamış	172 (% 65.4)	221 (% 84.0)	89 (% 78.1)	90 (% 78.9)

Tablo 5'te görüldüğü üzere genel olarak hem kadın hem erkek katılımcılar için anne babayla cinsel konular hakkında konuşmanın çok yüksek düzeylerde olmadığı saptanmıştır. Ancak frekans değerleri incelendiğinde cinsel konular hakkında kız üniversite öğrencilerinin anneleriyle, erkek üniversite öğrencilerinin babalarıyla daha fazla konuştuğu belirlenmiştir. Kadınların babalarıyla konuşma yüzdelerinin, erkeklerin anneleriyle konuşma yüzdeleri ile karşılaştırılması sonucunda da cinsel konular hakkında erkeklerin anneleriyle konuşma oranı, kadınların babalarıyla konuşma oranından daha yüksek bulunmuştur. Konuşulan cinsel konu temel alındığında ise kadın katılımcıların anneleriyle daha çok cinsel ilişki, menstruasyon ve hamilelik hakkında, erkek katılımcıların babalarıyla daha çok cinsel ilişki, doğum kontrolü ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında konuştuğu dikkat çekmektedir. Annelerin kızlarıyla menstruasyon hakkında konuşma oranının 12 yaş öncesinde daha yüksek olduğu görülürken, cinsel ilişki ve hamilelik hakkında konuşma oranının 12-18 yaş aralığında olduğu saptanmıştır. Babaların oğullarıyla cinsel ilişki, cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve doğum kontrolü hakkında konuşma oranının ise en çok 12-18 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Çarpıcı olan bir diğer bulgu, annelerin kızlarıyla cinsel ilişki hakkında konuşma oranının, babalarının bu konu hakkında oğullarıyla konuşma oranından daha fazla olmasıdır.

Tartışma

Bu çalışmada Fisher (1987) tarafından geliştirilen Aile İçinde Ağırlıklı Olarak Konuşulan Cinsel Konular Ölçeği'nin ("Weighted Topics Measure of Family Sexual Communication") Türkçe'ye uyarlanması amaçlanmıştır. Öncelikle ölçeğin yapı ve kapsam geçerliğini incelemek amacı ile faktör analizi yapılmış ve analiz sonucunda cinsel konularda hem anne ile iletişim için hem de baba ile iletişim için tek faktörlü bir yapının olduğu saptanmıştır. Ölçeğe ait olan maddelerin geçerliği madde-toplam korelasyonlarının incelenmesi yoluyla da değerlendirilmiş ve ölçülen yapının homojen olduğu düşünülmüştür. Bunun yanı sıra ölçek puanlarının, "Cinsel Konularda İletişim ve Cinsel Onay Ölçeği" nin cinsel konularda iletişim alt boyutu ile aralarında anlamlı ilişki olmasından dolayı ilişki geçerliğinin kabul edilebilir olduğu düşünülmektedir. Literatürde anne baba ile cinsel konularda iletişimde cinsiyet farklılıklarının olduğu bulgusundan hareketle değerlendirilen ayırt edici geçerlik sonuçları da, ölçekten elde edilen anne ile iletişim ve baba ile iletişim toplam puanlarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığına işaret etmektedir. Uyarlanan ölçek güvenirlik açısından ele alındığında ise, ölçeğin güvenirliğine Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı yöntemi ile bakılmış olup, uyarlanan ölçeğin iç tutarlılık katsayılarının .70'in üzerinde olmasından dolayı üniversite öğrenci

örnekleminde güvenilir olduğu düşünülmüştür (Büyüköztürk, 2005; Kline, 2000).

Ölçeğin psikometrik özellikleri dışında bu çalışmadan kişisel bilgi formu aracılığıyla katılımcıların cinsel ilişki deneyimine, ilk cinsel ilişki yaşına ve cinsel bilgi kaynağına ilişkin bilgiler ile uyarlanan ölçekten aile içerisinde ağırlıklı olarak konuşulan cinsel konular ve bu konuların anne babalarla ilk defa konuşulduğu yaşlara ilişkin bilgiler de elde edilmiştir. Öncelikle kişisel bilgi formu değerlendirildiğinde erkek katılımcıların kadın katılımcılardan daha fazla cinsel deneyime sahip oldukları ve erkeklerin kadınlardan daha erken yaşlarda cinselliği deneyimledikleri görülmekte olup, bu bulgunun literatürle tutarlı olduğu saptanmıştır (Aşkun, 2000; Karacan ve Balamir Bektaş, 2016; Yıldırım, 2008). Erkeklerin daha erken yaşta ve daha fazla cinsel deneyime sahip olmasının, ülkemizde erkeklerin cinsellik konusunda daha özgür yetiştirilmesi (Duyan, 2004), cinsel davranışlar ve evlilik öncesi cinselliğe izin vericilik üzerindeki sosyal kontrolün en temel olarak aile ve çevre denetimi ile kadınlar üzerinde sağlanması (Karacan ve Balamir Bektaş, 2016) ve kadınlar için evliliklerde bekaret beklentisi ile özellikle kadınların cinselliği ile ilişkilendirilen “namus” kavramına sahip olarak yetiştirilerek kendilerini evlenecekleri kişiye saklamaları beklentisinden (Çevik, Tapucu ve Aksoy, 2003) kaynaklandığı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra hem kız hem erkek üniversite öğrencilerinin cinsel bilgi kaynağı olarak ilk sırada arkadaşlarını gördüğü, bunu medyanın ve daha sonra ailenin takip ettiği görülmüştür. Ülkemizde yapılan daha önceki çalışmalarda da benzer olarak öğrencilerin cinsellikle ilgili konularda ilk bilgi kaynağının arkadaşları olduğu ve ailenin geri planda kaldığı bulunmuştur (Civil ve Yıldız, 2010; Kaya, Serin ve Genç, 2007). Medyanın cinsel kaynak olarak ikinci sırada yer almasının nedeninin, günümüzde ergenlerin cinsellik bilgisine çeşitli medya araçları ile kolay bir şekilde ulaşabilmeleri olduğu düşünülmektedir (Fortenberry, 2013).

Ölçekte yer alan 9 farklı cinsel konu hakkında katılımcıların anne ve babalarıyla ne oranda konuştukları, ilk defa hangi yaş aralığında konuştukları ve aile içerisinde ağırlıklı olarak konuşulan cinsel konuların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bilgiler de elde edilmiştir. Genel olarak katılımcıların anne ve babalarıyla cinsel konularda iletişimlerinin çok yüksek düzeyde olmadığı bulgusu, Dittus ve Jaccard'ın (2000) ebeveynlerin cinsellik hakkında konuşmaktan kaçındığı bulgusu ile paralellik göstermektedir. Cinsel konuların ev içinde konuşulmamasına rağmen, bu çalışmada da Erbil, Orak ve Bektaş'ın (2010) çalışmasındaki sonuca benzer olarak annelerin kızlarına cinsel ilişki hakkında bilgi verme oranının arttığı söylenebilir. Bunun yanı sıra kız üniversite öğrencilerinin cinsel konular hakkında daha çok anneleriyle, erkek üniversite öğrencilerinin ise babalarıyla daha fazla konuştuğu saptanmıştır. Bu bulgu da anne babayla cinsel

konularda iletişimin cinsiyete göre farklılaştığını doğrulamakta olup (Botchway, 2004), literatürdeki birçok çalışmayla tutarlılık göstermektedir (Aşkun, 2000; Eroğlu, ve Gölbaşı, 2005; Karacan ve Balamir Bektaş, 2016; Topkaya, 2012; Zhang ve ark., 2007). Konuşulan konu bakımından değerlendirildiğinde, kadın katılımcıların anneleriyle en çok menstruasyon/adet döngüsü hakkında konuştuğu ve sonrasında hamilelik ve cinsel ilişki hakkında konuştukları saptanmıştır. Annelerin kızlarıyla cinsel ilişki hakkında konuşma oranının babalarının bu konu hakkında oğullarıyla konuşma oranından daha fazla olduğu görülmektedir. Bunun nedeninin, özellikle namus ve bekaret kavramları ile birlikte, kadının cinselliğinin toplumun çeşitli kurumlarınca ve en temel olarak aile tarafından kontrol altında tutulmaya çalışılması (Karacan ve Balamir Bektaş, 2016) ve toplumdaki anababalık rollerine yönelik bakış açısından kaynaklı olarak özellikle kızlarla yapılacak cinsellik hakkındaki iletişimlerin anne tarafından yapılma beklentisinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Benzer şekilde, erkek katılımcıların cinsel konularda anneleriyle konuşma yüzdelерinin de görece fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bu bulgunun ise hem kız hem erkek çocuklarının cinsel konularda bilgilendirilmesindeki temel sorumluluğun annelerde olmasından (Rosenthal ve Feldman, 1999) ve Türk kültüründe egemen olan ataerkil yapıda (Nişancı, 2002) çocuk yetiştirmedeki temel rolü annelerin üstlenmiş olmasından (Topkaya ve Sümer, 2010) kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca, ülkemizde babaların baskıcı tutumlara sahip olmasından dolayı kızların kendilerini annelerine daha yakın görmeleri (Bulut ve Gölbaşı, 2009) ve kız ile erkek çocuklarının farklı gelişimsel deneyimleri yaşamalarından (Topkaya, 2012) dolayı aynı cins ebeveyn ile daha kolay iletişim kurulduğu da düşünülmektedir. Son olarak erkek katılımcıların, cinsel ilişkinin yanı sıra babalarıyla en çok cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve doğum kontrolü hakkında konuştuğu bulgusu, Raffaelli, Bogenschneider ve Flood'un (1998) ergenlerin ebeveynleriyle daha çok doğum kontrolü ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar üzerine anlamlı tartışmalar yaptığı bulgusuyla tutarlılık göstermektedir.

Sonuç olarak, bu çalışma kapsamında uyarlanan ölçeğin, üniversite öğrenci örnekleminde yeterli psikometrik özelliklere sahip olduğunu ve araştırmadan elde edilen bulguların genel olarak literatür ile uyumlu olduğunu söylemek mümkündür. Bu araştırmanın ülkemizdeki cinsel konularda anne baba ile iletişim konusundaki çalışmalara ve ölçek birikimine katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırma, üniversite öğrencilerinin anne babalarıyla hangi cinsel konular hakkında konuştuklarına, bu konularda iletişimlerinin ilk olarak hangi yaş aralığında gerçekleştiğine ve daha önceki araştırmalarda görülen cinsiyet farklılıklarının devam ettiğine dikkat çekmesi açısından da önemlidir. Ancak yine de bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Örneklemin sadece Ankara'daki belli bir grup üniversite öğrencisini kapsamaması ve dolayısıyla sonuçların

genellenememesi bu çalışmanın sınırlılıklarından bir tanesidir. Çalışmanın diğer bir sınırlılığı ise araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının kendini bildirim tarzında olmasıdır. Özellikle cinsel iletişim gibi bir konudaki ölçümlerin sadece tek taraftan (üniversite öğrencileri) elde edilmesi, katılımcıların anne ve babalarıyla gerçekte ne düzeyde iletişim kurduklarını değil, algıladıkları iletişimi değerlendirmektedir. Dolayısıyla gelecek çalışmalarda bu sınırlılığın önüne geçebilmek adına üniversite öğrencilerinden veri toplanırken anne ve babalarından da ölçüm alınmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra farklı şehirlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin veya farklı örneklem gruplarının yapılacak yeni çalışmalara dahil edilmesi literatüre daha fazla katkı sağlayabilir. Son olarak anne babayla cinsel konularda iletişim ile ebeveynlik stilleri, ebeveyn izleme (parental monitoring), anne baba denetimi, dini tutum gibi değişkenler arasındaki ilişkilerin uyarlanan ölçek ile yeniden değerlendirileceği araştırmalara ihtiyaç olduğu da düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Akgün, E. (2000). *Predictors of adolescent sexual attitudes and behavior: the role of parents and best friends* (Unpublished master's thesis). Middle East Technical University, Ankara.
- Akın, A. ve Özvarış, Ş. B. (2004). Study on the influential factors of sexual and reproductive health of adolescents/young people in Turkey. *Hacettepe University Public Health Department-WHO Collaborating Center on RH. Project Report*, Ankara.
- Akın, B., Ege, E., Arıkan, Ç., Bursa, D. ve Demirören, N. (2010). Anneler ve adolesan çocukları arasında cinsellik konusunda iletişim: annelerin bakış açısı. *Turkish Journal of Research & Development in Nursing*, 12(2).
- Aşkun, D. (2000). *Türk üniversite öğrencilerinin cinsel tutum ve davranışlarının bir incelemesi: cinsiyet farklılıklarına kültürel bir bakış* (Yüksek lisans tezi). Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Beckett, M. K., Elliott, M. N., Martino, S., Kanouse, D. E., Corona, R., Klein, D. J. ve Schuster, M. A. (2010). Timing of parent and child communication about sexuality relative to children's sexual behaviors. *Pediatrics*, 125(1), 34-42.
- Blackmer, A. (2012). *Concurrent and longitudinal effects of maternal approval and sexual communication on adolescent sexual activity and STD acquisition* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eastern Illinois University.

- Botchway, A.T. (2004). *Parent and adolescent males' communication about sexuality in the context of HIV/AIDS – A study in the Eastern Region of Ghana* (Unpublished master's thesis). University of Bergen.
- Browning, C. R., Leventhal, T. ve Brooks-Gunn, J. (2004). Neighborhood context and racial differences in early adolescent sexual activity. *Demography*, 41(4), 697-720.
- Bulut A, Nalbant H ve Çokar M. (2002). Ergenlerin sağlık bilincinin geliştirilmesi projesi. *Kadın ve Çocuk Sağlığı Eğitim ve Araştırma Birimi*, İstanbul Tıp Fakültesi. Proje No: TUR/03/01.07/P07.
- Bulut, F., ve Gölbaşı, Z. (2009). Adolesan kızların cinsellikle ilgili konularda anneleri ile olan iletişimlerinin değerlendirilmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8(1), 27-36.
- Buzi, R. S., Smith, P. B. ve Weinman, M. L. (2009). Parental communication as a protective factor in increasing condom use among minority adolescents. *International Journal of Adolescent Medicine and Health*, 21(1), 51-60.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı (5. Baskı). Ankara: Cankaya Matbaası.
- Byers, E. S., Sears, H. A. ve Weaver, A. D. (2008). Parents' reports of sexual communication with children in kindergarten to grade 8. *Journal of Marriage and Family*, 70(1), 86- 96.
- Cindoglu, D. (2004). Modern Türk tıbbında bekaret testleri ve suni bekaret. In P. İlkaracan (Ed.), *Müslüman Toplumlarda Kadın ve Cinsellik* (pp. 115-132). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Civil, B. ve Yıldız, H. (2010). Erkek öğrencilerin cinsel deneyimleri ve toplumdaki cinsel tabulara yönelik görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 3(2), 58-64.
- Coşkun, A. ve Gökdemirel, S. (1997). Toplumsal yaşamın cinsiyet rollerine etkisi. *Şişli Etfal Hastanesi Hemşirelik Dergisi*, 1(3-4), 45-50.
- Çevik, E., Tapucu, A. ve Aksoy, Ş. (2003). Toplumsal ve etik bir sorun olarak kızlık zarı incelemesi. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law and History*, 11(3), 170-177.
- Deptula, D.P., Henry, D.B. ve Schoeny, M.E. (2010). How can parents make a difference? Longitudinal associations with adolescent sexual behaviour. *Journal of Family Psychology*, 24, 731-739.
- DeLamater, J. (1981). The social control of sexuality. *Annual Review of Sociology*, 7, 263-290.

- DiClemente, R. J., Wingood, G. M., Crosby, R., Cobb, B. K., Harrington, K. ve Davies, S. L. (2001). Parent-adolescent communication and sexual risk behaviors among African American adolescent females. *The Journal of Pediatrics*, 139(3), 407-412.
- Dilorio, C., Kelley, M., ve Hockenberry-Eaton, M. (1999). Communication about sexual issues: Mothers, fathers, and friends. *Journal of adolescent health*, 24(3), 181-189.
- Dittus, P.J. ve Jaccard, J. (2000). Adolescents' perceptions of maternal disapproval of sex: Relationship to sexual outcomes. *Journal Adolescent Health*, 26, 268-78.
- Dittus, P., Miller, K. S., Kotchick, B. A. ve Forehand, R. (2004). Why parents matter!: The conceptual basis for a community-based HIV prevention program for the parents of African American youth. *Journal of Child and Family Studies*, 13(1), 5-20.
- Dutra, R., Miller, K. S., ve Forehand, R. (1999). The process and content of sexual communication with adolescents in two-parent families: Associations with sexual risk taking behavior. *AIDS and Behavior*, 3(1), 59-66.
- Duyan, V. (2004). Cinsel tutum ölçeği. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Bölümü Yayınları*, 2-12.
- East, P., Reyes, B., Contreras, B., Wu, R. C. ve Contreras, R. (2005). Positive adolescent sexuality as evident in consistent and reliable contraceptive use: A study of sexually active Latino and non-Latino youths' contraceptive behavior. *Sexuality Research & Social Policy*, 2(4), 42.
- Erbil, N., Orak, E. ve Bektaş, A. E. (2010). What are mothers knowing about sexeducation, how much are mothers giving sexual education to their daughters?. *International Journal of Human Sciences*, 7(1), 366-383.
- Erkuş, A. (2014). Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme: temel kavramlar ve işlemler. Ankara: Pegem Akademi.
- Eroğlu, K. ve Gölbaşı, Z. (2005). Cinsel eğitimde ebeveynlerin yeri: ne yapıyorlar, ne yaşıyorlar? *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8(2), 12-21.
- Ersoy, E. (2009). Cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 209-230.
- Field, A. (2009). Discovering statistics using SPSS. *Sage publications*.
- Fingerson, L. (2005). Do mothers' opinions matter in teens' sexual activity? *Journal of Family Issues*, 26, 947-974.

- Fisher, T. (1987). Family Communication and the Sexual Behavior and Attitudes of College Students. *Journal of Youth and Adolescence*, 16(5), 481-495.
- Fortenberry, J.D. (2013). Puberty and adolescent sexuality. *Hormones and behavior*, 64(2), 280-287.
- Gölbaşı Z. (2002). *Adölesan kızlara yönelik okula dayalı üreme sağlığı eğitim programının etkinliği* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Guilamo-Ramos, V., Goldberg, V., Lee, J. J., McCarthy, K. ve Leavitt, S. (2012). Latino adolescent reproductive and sexual health behaviors and outcomes: research informed guidance for agency-based practitioners. *Clinical Social Work Journal*, 40(2), 144-156.
- Hassan, E. A. ve Creatsas, G. C. (2000). Adolescent sexuality: a developmental milestone or risk-taking behavior? The role of health care in the prevention of sexually transmitted diseases. *Journal of pediatric and adolescent gynecology*, 13(3), 119-124.
- Holtzman, D. ve Robinson, R. (1995). Parent and peer communication effects on AIDS- related behavior among US high school students. *Family Planning Perspectives*, 235-268.
- Işık, R. ve Sakallı-Uğurlu, N. (2009). Namusa ve namus adına kadına uygulanan şiddete ilişkin tutumlar ölçeklerinin öğrenci örneklemiyle geliştirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 12(24), 16-24.
- Jaccard, J, Dittus, P.J. ve Gordon, V.V. (1996). Maternal correlates of adolescent sexual and contraceptive behavior. *Family Planning Perspectives*, 28, 159-65.
- Jaccard, J. ve Dittus, P. J. (2000). Adolescent perceptions of maternal approval of birth control and sexual risk behavior. *American Journal of Public Health*, 90(9), 1426.
- Jaccard, J, Dittus, P.J. ve Gordon, V.V. (2000). Parent-teen communication about premarital sex. *Journal Adolescent Research*, 15, 187-208.
- Jaccard, J., Dodge, T. ve Dittus, P. (2002). Parent-adolescent communication about sex and birth control: A conceptual framework. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 97, 9-42.
- Jordan, T. R., Price, J. H. ve Fitzgerald, S. (2000). Rural parents' communication with their teen-agers about sexual issues. *Journal of School Health*, 70, 338-344.

- Karacan, E. ve Balamir Bektaş, R. (2016). The social control of sexuality: An examination of gender and regional effects on Turkish young adults. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 33(1), 87-106.
- Karasar, N. (1999). Bilimsel araştırma yöntemi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, F., Serin, Ö. ve Genç, A. (2007). Eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin cinsel yaşamlarına ilişkin yaklaşımlarının belirlenmesi. *TSK Korumucu Hekimlik Bülteni*, 6(6), 441-448.
- Kayır A. (2001). Cinsellik kavramı ve cinsel mitler. İçinde: Yetkin N, İncesu C, editörler. Cinsel işlev bozuklukları (9-34). İstanbul: Roche Müstahzarları Sanayi A.Ş.
- Kline, P. (2000). Handbook of psychological testing (2. baskı). London: Routledge.
- Kömürcü, N., Aksayan, S. ve Yıldırım, Z.(1990). Annelerin kız çocuklarının cinsel eğitimlerine ilişkin tutum ve davranışları, 2. Ulusal Hemşireler Kongresi Kitabı (1.Baskı), İzmir, 678-694.
- Lefkowitz, E. S., Bone, T. L. ve Shearer, C. L. (2003). Communication with best friends about sex related topics during emerging adulthood. *Journal of Youth and Adolescence*, 9,52-57.
- Leland, N. L. ve Barth, R. P. (1993). Characteristics of adolescents who have attempted to avoid HIV and who have communicated with parents about sex. *Journal of Adolescent Research*, 8(1), 58-76.
- Miller, K. S., Kotchick, B. A., Dorsey, S., Forehand, R. ve Ham, A. Y. (1998). Family communication about sex: What are parents saying and are their adolescents listening? *Family Planning Perspectives*, 30(5).
- Miller, B. C., Benson, B., ve Galbraith, K. A. (2001). Family relationships and adolescent pregnancy risk: A research synthesis. *Developmental Review*, 21(1), 1-38.
- Nişancı, E. (2002). Neo-patrimonyalizm ve Türk siyasal modernleşmesi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 3(1), 123-139.
- Ogle S., Glasier A. ve Riley S.C. (2008). Communication between parents and their children about sexual health. *Contraception*, 77, 283-288.
- Özan, S., Aras, Ş., Şemin, S. ve Orçın, E. (2004). Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin cinsel tutum ve davranış özellikleri. *DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 18, 27-39.
- Pick, S. ve Palos, P. A. (1995). Impact of the family on the sex lives of adolescents. *Adolescence*, 30(119), 667.

- Raffaelli, M., Bogenschneider, K. ve Flood, M.F. (1998). Parent-teen communication about sexual topics. *Journal of Family Issues*, 19, 316-334.
- Romo, L. F., Lefkowitz, E. S., Sigman, M. ve Au, T. K. (2002). A longitudinal study of maternal messages about dating and sexuality and their influence on Latino adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 31(1), 59-69.
- Rosenthal, D. A., ve Feldman, S. S. (1999). The importance of importance: adolescents' perceptions of parental communication about sexuality. *Journal of Adolescence*, 22(6), 835-851.
- Santa Maria, D., Markham, C., Swank, P., Baumler, E., McCurdy, S. ve Tortolero, S. (2014). Does parental monitoring moderate the relation between parent-child communication and pre-coital sexual behaviours among urban, minority early adolescents?. *Sex Education*, 14(3), 286-298.
- Set, T., Dağdeviren, N. ve Aktürk, Z. (2006). Ergenlerde cinsellik. *Genel Tıp Dergisi*, 16(3), 137-141.
- Topkaya, N. (2012). Parental communication and perceived parental attitudes about sexuality among Turkish college students. *Journal of Educational Sciences Research*, 2(2), 155-168.
- Topkaya, N. ve Sümer, Z. H. (2010). Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin cinsel bilgi kaynakları, yeterlilik algıları ve bilgi ihtiyaçları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34).
- Velez-Pastrana, M.C., Gonzalez-Rodriguez, R.A. ve Borges-Hernandez, A. (2005). Family functioning and early onset of sexual intercourse in Latino adolescents. *Adolescence*, 40, 777-791.
- Whitaker, D. J. ve Miller, K. S. (2000). Reconceptualizing adolescent sexual behaviour: Beyond did they or didn't they? *Family Planning Perspectives*, 32, 111-117.
- Widman, L., Choukas-Bradley, S., Helms, S. W., Golin, C. E., ve Prinstein, M. J. (2014). Sexual communication between early adolescents and their dating partners, parents, and best friends. *The Journal of Sex Research*, 51(7), 731-741.
- Yıldırım, T. (2008). *Üniversite çağındaki ergenlerin cinsel bilgi, tutum ve davranışları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Zhang, L., Li, X., Shah, I. H., Baldwin, W. ve Stanton, B. (2007). Parent-adolescent sex communication in China. *The European Journal of Contraception & Reproductive Health Care*, 12(2), 138-147.